

Warmtetransitie raakt lokaal in het slop

G.nu gemeente.nu/ruimte-milieu/energie/warmtetransitie-raakt-lokaal-in-het-slop

Pieter van den Brand

18 november 2021

De Warmtewet staat in de ijskast. Het lokaal verzet tegen warmtenetten groeit en de financiering stukt. Gemeenten hebben grote moeite de warmtetransitie aan de praat te houden.

Alles wijst erop dat de warmtetransitie bij gemeenten in het slop raakt. Zo vlakt het animo onder gemeenten af voor het rijksprogramma om wijken aardgasvrij te verwarmen.

Ook het opstellen uiterlijk eind dit jaar van de gemeentelijke Transitievisie Warmte, die elke gemeente verplicht op moet leveren, verloopt traag. Volgens een recent overzicht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben tot nu toe maar 137 gemeenten zo'n visie opgesteld, waarvan er slechts 70 definitief zijn.

Doel 2030 niet meer realistisch

In zijn vorige maand uitgebrachte Klimaat- en energieverkenning constateert het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) dat er in de gebouwde omgeving maar beperkt vooruitgang wordt geboekt. En dat het doel van 1,5 miljoen verduurzaamde bestaande woningen en gebouwen in 2030 niet meer realistisch is, doordat de uitvoering van het beleidspakket aardgasvrije wijken vertraging heeft opgelopen.

Intussen woedt er volop lokaal verzet tegen warmtenetten. De geplande ingrepen halen hele stadswijken overhoop, pakken enorm duur uit en het toch al schaarse groen moet ervoor wijken. Om die redenen is gemeente Den Haag fel gekant tegen de komst van warmtetransportleiding WarmtelinQ. Rijk en provincie willen dit leidingnet op restwarmte van de Rotterdamse industrie doordrukken om in Zuid-Holland circa 150 duizend woningen te verwarmen.

Protest Haagse raad

Provinciale Staten van Zuid-Holland hebben inmiddels ingestemd met het inpassingsplan voor WarmtelinQ. Als Den Haag de vergunningen niet regelt, grijpt de provincie in. In een recente motie dringt de Haagse raad erop aan protest aan te tekenen. Wethouder Liesbeth van Tongeren klaagde in een hoorzitting bij de provincie dat de gemeente ‘uit de ouderlijke macht wordt gezet’. De opgedrongen aanleg van de warmteleiding rijdt ook de winning van geothermie in de Den Haag en andere warmtebronnen in de wielen, aldus Van Tongeren.

Ook ‘doorzettingsmacht’ ontbreekt. Vanwege de sterke privatisering in ons land hebben overheden weinig invloed op de monopolies van energiebedrijven. Daardoor lukt het gemeenten niet steviger te sturen op warmteprojecten. Het vorig jaar verschenen wetsvoorstel van toenmalig minister Wiebes (Economische Zaken en Klimaat) voor de vernieuwde Warmtewet biedt geen oplossing, stellen gemeenten.

Inmiddels heeft het demissionaire kabinet bakzeil gehaald met de nieuwe wet die de warmtetransitie een slinger had moeten geven.

Veruit onvoldoende

‘Gemeenten steunen de komst van nieuwe wetgeving, maar met de huidige opzet kunnen ze niet sturen op het soort warmtebedrijf dat in specifieke lokale situaties passend is’, aldus de VNG met het oog op de Kamerbehandeling van de begroting wonen en ruimte van demissionair minister Ollongren van BZK.

Volgens de VNG groeit de energietransitie gemeenten boven het hoofd. Het transitieproces is complex, omvangrijke investeringen zijn nodig. De hiervoor tot nu toe door het Rijk uitgetrokken middelen zijn veruit onvoldoende.

De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) becijferde begin dit jaar al dat de uitvoeringslasten voor gemeenten in 2022 zo’n 450 miljoen euro bedragen (1,8 miljard euro voor de komende periode tot 2025). In het Klimaatakkoord is afgesproken dat het Rijk deze kosten op zich neemt. Een besluit hierover wordt telkens uitgesteld.

Geen ontslag

In de huidige begroting reserveert het kabinet 50 miljoen euro voor de uitvoering bij gemeenten, amper 10 procent van de raming van de ROB. Met dit bedrag, concludeert de VNG, zal hooguit worden voorkomen dat gemeenten een stap terug doen, doordat ze hun klimaatexperts niet hoeven te ontslaan.

Op de website van de ROB spreekt wethouder Marco Verloop van Veenendaal van een onmogelijke opdracht. Ook vanuit het programma Aardgasvrije Wijken ervaart Verloop weinig ondersteuning. Er is veel meer slagkracht en kennis nodig, aldus de gemeentebestuurder.

In het verlengde hiervan waarschuwde de VNG in september dat de uitvoering van de Regionale Energiestrategieën (RES) financieel niet gedekt is. Alle ogen zijn gericht op het nieuwe kabinet.

Vorige artikel

Burgerberaad Amsterdam bedenkt 26 klimaatvoorstellen

Lees Interacties

GERELATEERD

In Nederland staan we voor een flinke opgave. De CO₂-uitstoot moet omlaag. Gemeenten hebben hierin een sleutelrol gekregen. Hoe pak je dat aan? Hoe voorkom je een flop, en hoe krijg je de eindgebruiker enthousiast? Begrip is het sleutelwoord. Als iedereen in een dichtbevolkte woonwijk op eigen houtje van het gas af gaat, ontstaat er... lees verder

Een uitspraak van de Raad van State rijdt de plannen voor windparken danig in de wielen. Reparatie van de hierbij afgeschoten milieuregelgeving gaat vele jaren duren. Toch zijn er ontsnappingsroutes voor gemeenten. Eind juni vernietigde de Raad van State de vergunning voor de uitbreiding van windpark Delfzijl Zuid. De uitspraak heeft op het eerste gezicht... lees verder

Hoe zorgen we ervoor dat landschap en energietransitie hand in hand gaan? In de toolbox 'Natuurinclusieve energietransitie' zitten praktijkvoorbeelden voor beleidsmakers en bestuurders. Het klimaatprobleem vraagt dringend om oplossingen en maatregelen, zoals extra velden met zonnepanelen en windmolens. Via de Regionale Energiestrategieën (RES) werken overheden samen en zoeken op regionaal niveau naar mogelijkheden voor duurzame... lees verder

